

הצבי ודדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת בלק תשפ"ב

גליון מס' 68 • שנה ב'

דברי תורה

מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

אמר הקב"ה כבר קדמך אברהם אביהם שנאמר וישכם אברהם בבקר, ו"ל בפשיטות כבר קדמך כלומר הוא הקדים ביותר ממך כי וישכם אברהם בבקר, השכמה היא לפני ויקם בבקר, בקר הוא נץ החמה, וישכם אברהם פירש"י [פסחים ד. ד"ה נבדוק מצפרא] שלא המתין עד הנץ החמה.

ויך את האתון במקל. מאי נפ"מ לן שהכה במקל, ולעיל לא נזכר כלל ענין המקל, ו"ל שהכה אותה על שהכה את האתון. ו"ל בפס"א כתיב שרי בלק שלש פעמים, מקל לשון נקלה כמו"ש [דברים כה ג] ונקלה אחיך לעיניך פירוש בזיון, וכן [ש"א חג] ואנכי איש רש ונקלה. וכפירש"י להלן כי התעללת, לשון גנאי ובזיון.

מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים. פירש"י רמז לו אתה הולך לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה. צ"ב היכן נרמזו שלש רגלים באותן ג' פעמים שהכה את האתון. ו"ל בפס"א כתיב שרי בלק שלש פעמים, מלאך ד' וכו' ותלך בשדה ויך בלעם את האתון, בפס"ב כתיב ויעמד מלאך ד' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה ותרא האתון את מלאך ד' ותלחץ אל הקיץ ויוסף להכותה, בפס"ג כתיב ויוסף מלאך ד' עבדו ויעמוד במקום צר אשר אין דרך לנסות ימין ושמאל ויך את האתון במקל. ו"ל שלשה אלה, שדה, גדר, ומקום צר, סימנים הם לשלש רגלים. פעם א' ותלך בשדה, שדה רמז לפסח, כדאיתא במתני' [יר"ה פ"א ב'] בפסח נידונין על התבואה שבשדה, וגם כתיב אצל ברכות יצחק שהיה זה בליל פסח וצא השדה וצודה לי ציד [בראשית כג]. פעם ב' ויעמד במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה, גדר רמז לשבועות יום מתן תורה, כדאיתא במדרש תנחומא פ' בלק פ"ח ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים אמר לו הכרמים נמסרים לשועלים גדר מזה וגדר מזה, אין אתה יכול לשלוט בהם שבידיהם שני לוחות אבנים כתובים מזה ומזה משני עבריהם. פעם ג' ויעמוד במקום צר וכו' רמז לסוכות, דאיתא במדרש [במדבר פ"ב יד] לך נאמר בשלישית במקום צר, זה יעקב דכתיב ויירא יעקב מאד ויציץ לו, אשר אין דרך לנסות ימין ושמאל שלא מצא פסולת באחד מבניו עיי"ש. והנה סוכות הוא כנגד יעקב דכתיב ביה ולמקנהו עשה סוכות [בראשית לג י] כמבואר בטור או"ח סי' תי"ז. וז"ש במדרש דג' פעמים כנגד שלשה אבות אברהם יצחק ויעקב, והיינו מטעם הנ"ל כמבואר שם בטור ושמעתי מאחי הר"י טעם לדבר לפי שהמודעים נתקנו כנגד אבות, פסח כנגד אברהם דכתיב לוישי ועשי עוגות ופסח היה, שבועות כנגד

הנה עם יצא ממצרים וגו'. תמוה מה היה לו להזכיר עתה מעשה יציאת מצרים שאירע לפני זמן רב כארבעים שנה, וי"ל עפ"מ"ש רבינו האריז"ל [לקרי"ת פ' שמות] שישאל הוציאו ממצרים את ניצוצי הקדושה שנפלו שם וז"ש חז"ל עה"כ וינצלו את מצרים שעשאוה כמצולה שאין בה דגים [ברכות ט], היינו רוקנו את כחה של האומה ע"י שלקטו את הנ"ק מתוכה עכ"ל. וז"ש הנה עם יצא ממצרים פ"ל לשעבר יצא עם זה והוציא את כל כחה של מצרים, והנה עתה יושב ממויל, פירש"י הוא לשון כריתה כמו כי אמילם, פ"ל נתיירא שמעתה יכרית בדרך זו גם את כל כח אומת מואב.

וקסמים בידם. למה בידם דייקא ולא בכליהם, ו"ל עפ"י מ"ש בספר בנינו רבי יוסף חיים מבבל דאמרו רבותינו ז"ל [סנהדרין קח] בלעם קוסם באמתו והכוונה בכדי שיצליח בקסמים הנעשים על ידי שמות טומאה היה מוציא שז"ל מאמתו בידים כדי לטמאות, ואז תעלה בידו טומאת הקסמים כאשר יחפוז ע"כ. והנה בלק היה קוסם יותר מבלעם כדאיתא בדברי חז"ל וברש"י עה"פ ויקחהו שדה צופים [כג ד], ושלח את שלוחיו אל בלעם בעצה זו לטמאו בדרך זו ביתר שאת, וזהו 'וקסמים בידם'.

ויאמרו מאן בלעם הלך עמנו. ואח"כ כתוב ויוסף עוד שלח שרים רבים וכו'. צ"ב מאחר שהשיבו לו שהרשע ממאן ללכת, מנא ידע שיוכל לרצותו בשלוח שרים אחרים. וי"ל עפ"י מה שכתבתי לעיל פ' חוקת עה"פ וימאן אדום נתן את ישראל עבדו בגבולו, דשורש 'מאן' משמעו סירוב כעת בשעתו אבל אינו לצמיתות, עיי"ש שהוכחתי בראיות, וכששמע בלק שהרשע ממאן ללכת הבין כי עוד יחזור בו ובא יבא. ועוד ו"ל עפ"י מ"ש רבינו המלבי"ם עה"פ אצל יוסף וימאן וכו' [בראשית לט ח] [וכך פירש בכ"מ לשון וימאן], דיש הבדל בין מאן ובין לא אבה, שלא אבה הוא בלב, וימאן הוא בפה, שהגם שאבה בלב כבש את יצרו ע"כ, וכן ו"ל כאן שהבחינו בו שאינו ממאן אלא בפיו אבל בלבו חשק בממון וכבוד ולבסוף יתרצה.

כי כבר אכבדך מאד. פירש"י יותר ממה שהיית נוטל לשעבר [ר"ל במלחמת סיוחון] אני נותן לך. פירוש תמוה הרי כבוד הציע לו ולא ממון, ו"ל מאד היינו ממון כמו"ש בגמ' [ברכות נד.] בכל מאדך בכל ממונך.

ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתונו. פירש"י

וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמרי. צ"ב מדוע אמר לאמרי בלבד הלא גם לעוג מלך הבשן עשו כן וכפירש"י. ועוד מאי את כל אשר עשה לאמורי, הול"ל את אשר הכה את האמרי. ועוד הקשו המפרשים עה"כ ויגר מואב וכו' מה היה להם לירא הלא ישראל נצטוו אל תצר את מואב [דברים ב ט], וי"ל הנה הטעם שכבשו ישראל את מואב על אף הציווי הוא משום דעמון ומואב טהרו בסיחון [גיטין לה.], ומבואר בפירש"י לעיל פ' חוקת עה"פ והוא נלחם במלך מואב [כא כו] דמאחר שנעשו חלק מארץ סיחון מלך האמורי נשתנה שמם והותר לכבשם, נמצא שאיסור אל תצר את מואב ניתקן ע"י האמורי והותר האיסור, וז"ש וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי כלומר שע"י האמורי ניתקן האיסור לצורם, אשר עשה וכו' לאמרי לשון תיקון, לפיכך ויגר מואב מפני העם.

עתה ילחבו הקהל את כל סביבותינו בלחך השור את ירק השדה. מה נשתנה כאן שקרא את העם בשם הקהל, ו"ל עפ"י מה שפירש רבינו המלבי"ם בפ' כי תצא עה"פ לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' וז"ל [תורה אור], והנראה שכשנתפרד מאברהם לקח לו לוט דרך שהוא הפוך מדרך אברהם, שדרך אברהם היה רק לזכך החומר וליילך בדרך השכל והמוסר, ולוט בחר להחשיך את דרך אור השכל ולהיות נשקע רק בענינים גופניים ולחיות כבהמות ארץ באין חק ומוסר כידוע דרך אנשי סדום וכו', ורק מדת הכנסת אורחים היה דבוק בהם למאד, ולפי המדה הזאת בטח היו מקדימים את בני ישראל בלחם ומים, אבל רצונם היה להתפרד מישאל כאשר נתפרד לוט אביהם מאברהם, ורק מפני היפך דרכם והנהגתם כי היו יראים שע"י התקרבותם לישראל יוראו הנהגת דרכם ומדותיהם אז לא יערב עוד להם הגאות הגופנית אשר היו רוצים להנות מהם כבהמות יער מבלי התערב בהם שום עצב וביותר יהיה רע להם כשבנ"י יתישבו בארצם וכו' עיי"ש.

היוצא מדבריו שכל ענין מורא מואב מישאל היה שמא תשפיע עליהם ועל סביבותם קדושת עם בני ישראל ולא יהיו יותר מתועבותיהם, וז"ש עתה ילחבו הקהל את כל סביבותינו, דייקא אמר 'הקהל' כי קהל ענינו קהל קדוש כמו"ש [במדבר כ ד] ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה, ועתה משיקרבו אלינו יטהרו את כל סביבותינו ולא יערב לנו תועבותינו, זה היה מוראם, ולכן כתיב לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', קהל דייקא, כי הם רצו להפרד מן הקהל הקדוש ע"כ לא יבואו בקהל.

יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק, סוכות כנגד יעקב. נמצא דבשלושה מקומות שעמוד המלאך כנגדו המכוונים כנגד פסח שבועות וסוכות, רמז לו אתה הולך לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה.

מה עשיתי לך כי הביטתי זה שלש רגלים. פירש"י רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה. ובפסוק הקודם הביא רש"י ממדרש תנחומא מה ראה לעמוד בשלש מקומות סימני אבות הראהו. ונראה לומר דתרווייהו רמזי רגלים וסימני אבות, והיינו פעם א' כתיב מלאך ה' נצב בדרך, פעם ב' עמד במשעל הכרמים גדר מזה וגדר מזה, פעם ג' עמד במקום צר אשר אין דרך לנסות ימין ושמאל, והרמז, הראשון בדרך, רמז לחג אכילת הפסח ומצות שניתן להם לישראל בדרך הביתים מזומנים לצאת לדרך ממצרים, השני במשעל הכרמים גדר מזה וגדר מזה, רמז לחג השבועות מתן תורה בהר סיני נצטוו בהגבלה פירש"י [שמות ט כד] ועלית אתה ואהרן וכו' אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו והכנה מחיצה לעצמם. והשלישי רמז לחג הסוכות סוכה ז' על ז' הנה מקום צר אשר אין דרך לנסות ימין ושמאל. וגם כנגד אבות כמ"ש הטור [א"ח סי' תיז] ושמעתי מאחי הר"י וכו' שהמועדים נתקנו כנגד אבות פסח כנגד אברהם דכתיב לוישי ועשי עוגות ופסח היה, שבועות כנגד יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק, סוכות כנגד יעקב דכתיב ולמקנהו עשה סוכות.

ואותה החייתי. פירש"י לא הרגתה שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות. מכאן יש ללמוד דרך התורה להמוכח דברי תוכחה לישראל, דגם כשמוכח בדברים קשים עכ"פ יש להזהר בכבודם, שכן חס הקב"ה על כבוד הבריות. אמר בבבא מ"ב כ"א אבות שנובר בבלעם, וכן אמרו בגמ' [ערבין טז:] אמר רבי אלעזר בן עזריה תמינהי אם יש בדור הזה שיועז להוכיח, פירש"י שיועז להוכיח - דרך כבוד שלא יהו פניו משתנין. וכ"פ הרמב"ם [הל' דעות פ"ו ה"ז] המוכיח את חבריו וכו' לא ידבר לו קשות עד שיכילמנו וכו'.

אולי נסתה מפני כי עתה גם אתכה הרגתי ואותה החייתי. הנה פי האתון נברא בערב שבת בין השמשות כדאיתא במס' אבות פ"ה עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואחד מהם פי האתון, הרי שנברא בחתימת בריאת העולם, ואיתא [זוה"ק ח"א השמטות סי' א'] דשם אה"ה הוא גושפנקא דחתיים בה שמיא וארעא היוצא מ"ת הכתוב א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ. גושפנקא היינו חותם בסיום מלאכת הברירה, ואז נברא פי האתון, א'תה ה'ירגתי ו'אותה ה'חייתי ר"ת שם אה"ה.

למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל כבדך ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכול אוכל וכו'. צ"ב פתח בלשון הליכה למה לא הלכת אלי, ומסיים בלשון ביאה הנה באתי אליך עתה. ועוד יש לדייק דבכל הפרשה נקט לשון הליכה תחת לשון ביאה, ברשי הפרשה ועתה ואלה נא' ארה לי וכו' היה לו לומר 'בא נא וכו', כי קראו ובלה אליו, וכן נא' תנענע 'מהולק אל' היה לו לומר 'מבוא' אלי. ולכן לא קבל לי, לא נא אתי אל מקום אחר וכו', לכה נא אקחך אל מקום אחר, תמוה דבכל פעם נקט לשון הליכה תחת ביאה.

ויש לבאר כי ההבדל בין הליכה ובין ביאה הוא, הולך משמעו מדעתו ומרצונו כי הוא חפץ בהליכה לו לצורכו, כטעם לך לך מארצך פירש"י לטובתך ולהנאתך, משא"כ ביאה היא שם הפעולה שנעשית אבל לאו דוקא מרצונו של ההולך אלא פועל יוצא מאחר שהולך הוא ממקום אחד בהכרח בא למקום אחר כטעם ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה ולא כתיב ההולכים כי אנוסים עפ"י הדיבור היו ובעל כרחם באו שמה. וזהו שאמר למה לא הלכת אלי, כלומר תלונתו של בלק היתה שבלעם גרם בעצמו שלא עלתה לו קללתו באשר לא היה בבחינת 'הולך' מרצונו וחשקו אלא 'בא' בעל כרחו, ואכן כך השיב לו בלעם הרשע הנה באתי אליך עתה היכול אוכל וכו'.

ויהי בבקר ויפק בלק את בלעם ויעלהו במוט בעל וירא משם קצה העם. צ"ב מ"ש ויפק ויעלהו, האם לקחו בידי והעלהו, גם מאי נפ"מ שהיה זה בבקר. וי"ל עפ"י מ"ש אוה"ח כאן וז"ל, טעם בבקר, על פי דבריהם ז"ל שאמרו [זוה"ק ח"ג קפ"ד ע"ב] שכשפיו של בלק היו בצפור, וכמו שרמזנו במאמר בן צפור, לזה בחר בלק לעמוד בבקר

שאו יצפץ הצפור כידוע ויעלה בידם כשפיו וקסמיו כי זה הוא זמנו. עוד שם הקשה עמ"ש וירא משם קצה העם, והלא העניים היו מכסים על ישראל ולא היו נראים לעין, אלא ודאי מה שראו קצה העם הוא על ידי כשפים שהיו עושים בצפור הידוע והוא היה מגלה אותם ע"כ. ולפי"ז יש לומר גם כאן שלקחו והעלהו לבלעם בכח כשפיו אל במוט בעל שהוא בעל פעור. ואעפ"י שאין כישוף שולט בבקר כמ"ש המקובלים בשם זוה"ק [ח"ב קצ"א ע"א] וכל אינון חרשין הוו מסתכלי מכי נטי שמשא וכו', פי פעולת הכשפים אינו מצליח בבוקר אלא מתצות היום ואילך, אבל מכשף גדול יצא מכלל זה, כמו שמצינו [שמות טו] לך אל פרעה בבקר וכו', תרגום ונתן ב"ע איזיל לות פרעה בצפרה הא נפיק למנטור קוסמין עילוי מיא הי כאמגושא [במשפך].

ויעלהו במוט בעל וירא משם קצה העם. במוט בעל הוא ע"ז בעל פעור כמ"ש בתרגום ונתן ב"ע, ושם ראה שיכשלו בני ישראל ע"י בעל פעור. וז"ש וירא משם קצה העם, מי הם קצה העם, י"ל כפירש"י להלן [בכח] ראש הפעור פירש"י קוסם היה בלק וראה שהן עתידין ללקות על ידי פעור ולא היה יודע בזה, וז"ש קצה העם כמ"ש לעיל [במדבר יא א] ותאכל בקצה המחנה פירש"י במוקצין שבהן לשפלות וכו'. [כג א] ויאמר בלעם לבלק הליצב על עלתך ואלכה וגו', להיכן הלך אותו חיהר ראה צייה לבלק הליצב וכו', וי"ל הנה כתיב [תהלים קא ב] אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי, פי' הרד"ק בקרב ביתי, כאדם הנותן כל לבו לחשב בדבר והולך בביתו אחת הנה ואחת הנה, וכן אמר באלישע [מ"ב ד לה] וילך בבית אחת הנה ואחת הנה. זה הרשע רצה לעשות כמעשה נביאי ד' להתהלך אחת הנה ואחת הנה, אבל לבסוף וילך שפי כפירש"י [סנהדרין קה] כמו בוקא דאטמא דשף מדוכתיה.

ויאמר אליו את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבחה. פירש"י שבעה מזבחות ערכתי אין כתיב כאן אלא את שבעת המזבחות, אמר לפני אבותיהם של אלו בנו לפניך שבעה מזבחות ואני ערכתי כנגד כולן, אברהם בנה ארבעה, ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, ויעתק משם ההרה וגו', ויאהל אברהם וגו', ואחד בהר המוריה. ויצחק בנה אחד ויבן שם מזבח וגו', ויכרו שם עבדי יצחק באר. ויעקב בנה שתים אחד בשכם ואחד באר. וז"ל [ערוך] כי מזבחות וכו' ברובי מזבחות תלוי הדבר מאי נפק"מ בין מזבח א' לז' מזבחות. וי"ל הנה בלעם הרשע ביקש למנוע את ישראל שלא יכנסו לארץ ישראל וכמו שאמר לו בלק אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ, ואיתא בלקוט [רמז תשה] ואגרשנו מן הארץ שלא היה מבקש לגרשם אלא שלא יכנסו לארץ. והנה שבעה מזבחות שבנו האבות הק' הם כנגד הבטחת הקב"ה על מנתת הארץ, ומצינו הבטחת ה"ת לאברהם על מתנת ארץ ישראל ארבע פעמים (תורה, א) כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך עד עולם [בראשית יג טז]. (ב) ויאמר אליו אני ה' וכו' לתת לך את הארץ הזאת לרשתה [שם טז ז]. (ג) ביום ההוא כרת ה' את אברהם וכו' ולזרעך נתת את הארץ הזאת וגו' [שם טז יח]. (ד) ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגריך את כל ארץ כנען לאחזת עולם וגו' [שם יט ח] דוק ותשכח. וכנגד ד' הבטחות אלו בנה ארבע מזבחות, וב' פעמים הבטיח ה"ת ליצחק, (א) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל וכו' אשר נשבעתי לאברהם אביך [בראשית כג א]. (ב) ונתתי לזרעך את כל הארצות האל וגו' [שם כג א]. ויעקב פעם אחת הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך [שם כה יא]. וכנגד זה בנו אבותינו את המזבחות להודות על מתנת הארץ. ואותו הרשע ערך שבע מזבחות כדי לבטל את כח מזבחות האבות הק' ולגרש את זרעם שלא יכנסו לארץ.

מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. בגמ' [נדה לא] דרש רבי אבהו מאי דכתיב מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב עפר יעקב ורביעיתיהם של ישראל מתו תבא טיפה שהדיק נוצר הימנה, ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתי טהורים וקדושים יציץ בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב נאם הגבר שתום העין. מהרש"א בח"א הקשה עמ"ש מיד נסמית עינו, והלא כמה נבואות עברו בין מאמר מי מנה ובין מ"ש נאם הגבר שתום העין עיי"ש. ונראה לבאר דאכן נסמית עינו מיד, אבל לא גילה זאת מיד כי מה לו לפרסם את מומו לגנאי, רק אח"כ כשראה את ישראל שזכן לשבטיו והוצרך לומר מה טובו אהליך יעקב, וראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה, דעסיק בענין צניעותו של ישראל, שם הזכיר שהוא שתום העין, וכונתו ברמז להתריס כלפי מעלה על סיבת סתימת עינו שזה גרם לו הקב"ה הסופר את רביעותיהן וכו', והבן. וכן במאמרו האחרון איעצך אשר

יעשה העם הזה לעמך, שנתן עצה לפריצות גדרי הקדושה בישראל, שוב הזכיר שתום עינו לרמוז לעין של מעלה כביכול היפך הקדושה ח"ו, ובכך ביקש לעקור קדושה מישראל.

מי מנה עפר יעקב וגו'. איתא בפדר"א [פס"ט] ומעניו הדרך לא מלו בני ישראל שנא' כי לא מלו אותם בדרך, ר' ישמעאל אומר וכי ישראל שלא נמולו שמועו קולו של הקב"ה על הר סיני ונתן להם את התורה ח"ו, אלא נמולין היו אלא שלא היה להם פריעה וכל מי שמל ולא פרע כאילו לא מל, וכשבאו לאר"י אמר הקב"ה יהושע אי אתה יודע שאין ישראל נמולין כתקנן חזרו ומלו אותם פעם שניה וכו' והיו ישראל מכסים אותם בעפר המדבר, וכשבא בלעם אמר מי מנה עפר יעקב, מכאן אמרו חכמים מכסים את ערלת הדם בעפר הארץ.

הנה שבח הרשע את ישראל המוקיימים מצות מילה, אבל מברכותיו של אותו רשע אתה יודע מה היה בלבו, ובלבו ביקש לגנותם שלא קיימו מצות פריעה וממילא אינם נמולים כי תנין [שבת קלז:] מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל, וז"ש התוס' [בבבא ז. ד"ה שאלמל] שהיה יכול לומר ברגע תיבת כלם, י"ל רמז כל"ם ר"ת כ'אילו ל"א מ'ל.

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. כתב על זה בספר מי השלוח, בכל רגע ורגע יודע כל נפש מישראל מקטין ועד גדול מה שהש"י חפץ עתה, ויבינו עפ"י בית לבבם שעתה רצון הש"י הוא כך ולא על פי כללים וכו' עיי"ש.

ונ"ל לחזק את דבריו הק' דתיבת 'כעת' משמעותו באותו רגע דכמיניו במדרש [תנחומא פ' וירא פ"ג] עה"פ כעת חיה וכו' [בראשית יח] תדע לך ששכבאו המלאכים אצל שרה מה כתיב שם שוב אשוב אליך וגו', ובדי בן לוי אמר סרט לו סריטה על הכותל ואמר לו לכשתגיע החמה לכאן תהי נפקדת. וכן במדרש [שמו"ר פ"ב ב'] הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאד וגו' [שמות ט יח], ובדי בן לוי אמר סרט לו סריטה על הכותל אמר לו כשתגיע השמש לכאן ירד מחר. הרי דתיבת כעת מורה על הרגע ממש.

ומה שכתבו כאן בכ"ף הדמיון 'כעת' יאמר וכו', י"ל לרמז דיש זמנים שונים שדומים זה לזה בבחינתם בסודן של דברים, כגון מ"ש וז"ל יום כפורים שהוא יום כמו פורים, ומ"ש בספה"ק דכ"ב ימי בין המצרים מכוונים כנגד כ"ב ימים מן ר"ה עד שמיני עצרת וניתן לתקן בזה מה שחסר בזה, ועוד רבים כיצא באלו, וזהו 'כעת' יאמר וכו' מה פעל אל, כמו אותו העת כן יאמר ליעקב מה פעל אל ביום הדומה לו ומכוון כנגדו.

ונאם הגבר שתם העין. אמרו בגמ' [סנהדרין קה] בלעם סומא באחת מעיניו היה שנאמר שתום העין. צ"ב מה ראה רשע זה לפרסם את מומו ברבים. וי"ל עפ"י מה שהבאנו לעיל פ' שלח עה"פ אשר עין בעין נראה אתה ה' וכו', כי האדם צריך שיהיו לו שתי עינים עין אחת להסתכל ולהתבונן בגדלות השי"ת והעין השניה לראות בשפלות עצמו כנוודע, והנה זו היתה מדרגתו הגדולה של משה רבינו נביא ה', עם שזכה למראה השכינה פה אל פה עכ"ז האיש משה עניו מאד מכל האדם, היה בעל שתי עינים, וזה הוא המבדיל בין משה נביאה לבין בלעם הרשע, אם כי אמרו חז"ל במדרש [במ"ר פ"ד כ] ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, אבל נבואותיו היתה מסטרא דשמאלא כמבואר בזה"ק כאן, וסימן לדבר היותו יחיר וגאה כמ"ש חז"ל [אבות פ"ה יט] עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. וזהו שהתרברב באמרו נאם הגבר שתום העין להודיע לכל שסומא באחת מעיניו הוא ולא תחשוב כי נפש שפילה הוא, אדרבה רוח גבוהה ונפש רחבה.

אשר מחזה שדי יהוה נופל וגלוי עינים. פירש"י שאין נראה עליו אלא בלילה כשהוא שוכב. ומדרשו כשהיה נגלה עליו לא היה בו כח לעמוד על רגליו ונופל על פניו לפי שהיה ערל ומאוס להיות נגלה עליו בקומה זקופה לפניו. תמוה וכו' דרש לגנות את עצמו, ואולי י"ל שסיפר תחילת המעשה דהיינו כשהיה 'נופל' מאתונו שרבעה תחתי אז נעשה גלוי עינים וראה מלאך כמ"ש שם ויגל ה' עיני בלעם וירא את מלאך ה' וגם בזה כוונתו להתרברב מלאכים נראים אלי.

וישת אל המדבר פניו. פירשו בתרגום שהביא רש"י שביקש להזכיר עון העגל שעשו במדבר. וצ"ב מהו

עובדות קודש מאת שר בית הזוהר רבינו צבי הירש מזידיטשוב זיע"א

לכבוד יומא דהילולא י"א תמוז

חתנו הה"ק מראזל זי"ע בעל דעת קדושים ששמעו מפה קדשו, כי בעת אשר חותנו הה"ק הנ"ל חלה את חליו אשר נסתלק בה ל"ע בעת המגפה בשנת תקצ"א אשר מסר נפשו אז בעד כ' כנודע, איזה שעות קודם פטירתו אמר לחתנו הנ"ל אמור לי הרב מראזל בתורת רב אם מותר לבקש על ידי זכות שאתרפא, ואמר חתנו בודאי כן הוא שצריכים לבקש זאת, ויסב הה"ק עטרת צבי פניו אל הקיר כשעה מועטת ואמר כבר חשבתי למצוא זכות ולא מצאתי, ויתפעל ונבהל הה"ק מראזל ואמר בבכי אל רבו וחותרו הלא היה תורתכם ועבודתכם, וכמה יתומים שגדלתם ושהשאתם אותם ועוד כמה טובות וצדקות בישראל, ויענה הה"ק בעל עטרת צבי כל זה כאין נחשב ולכלום לפני מלך הכבוד יתברך שמו ומי יצדק לפניו וכו', ומיד התחיל לומר דברי תורה מענין הסתלקותו וצוואתו, עכ"ה שסיפר הה"ק מראזל. (ד"ת ח"ד נה)

אחרי עבור איזה שעות התחיל לקונן בזה הלשון רבי שמעון בן יוחאי מי די זוהרים ווער וועט אייך נאך אזוי לערנן וויא אונז נעכט מיט טעג, גייט ארויף קלאגין, ווער וועט אייך נאך אזוי אבפיהרען וויא אונז, ואמר אחר כך תורה, וביאר המדרש (ב"ר סב, ב שמי' נג) כד דמך רבי אבהו אחזו ליה י"ג נהרי אפרסמון אמר להון אלין דמן, אמרו ליה דידך, אמר אלין דאבהו ואני אמרתי לריק יגעתי להלב כחי כליתי וכו' (ישעי' מט ד), ובתוך הפירושים על זה אמר הפירוש אשר הצדיקים אף בעולם העליון חושדין את עצמן אולי כל המדריגות שלהם הוא מעולם התהו ובהו אולי חס ושולם לא זכו עוד אל האמת, וזה פירושו כל אלין דאבהו מלשון בהו וכו' ובאמצע הדרוש עלתה נשמתו השמימה אור יא תמוז תקצ"א, זכותו יגן עלינו אמן (עשר קדושות מערכת ב אות מ)

שמעתי מאדמו"ר הרה"ק משינאווע זי"ע שאמר כי מי בחול"ש שאי אפשר להיות בל"ג בעומר במירון על ציון רשב"י זיע"א עכ"פ יהיה בזידיטשוב ב"א תמוז ביומא דהילולא על ציון של הרה"ק בעל עטרת צבי זי"ע וירגיש טעם מעין זה, [עי' בד"ת ח"ח כ"ח שאמר דליכא מידי דלא רמיז באורייתא, וי"ל עה"פ ג' דל"ו ל"ה (ר"ת ל"ג בעומר) את"י (ר"ת י"א תמוז) ונרוממה שמו יחידיו (שיבוא מזה התרוממות וקידוש ה') והמ"ן], וידוע כי הרה"ק מהרצ"ה זי"ע מזידיטשוב לא אמר תורה בפרשת בלק וטעמא עפ"י"מ שמקובל בפי צדיקים וחסידיהם כי פטירת מרע"ה (ד' אדר) חל בפר' תצוה ע"כ לא נזכר שמו של מרע"ה בפרשה זו נועם אלימלך לא נמצא על פר' ויקהל כי יומא דהילולא שלו (כ"א אדר) חל בפרשה זו. (דברי תורה - מונקאטש ח"ח לה)

הרב הקדוש רבי יחזקאל שרגא הלבשרטאט משינאווא זצ"ל היה אומר תחנה בכל יארצייט של צדיקים, רק ביום הלולא של הרב הקדוש מזידיטשוב והרב הקדוש רבי רבי מענדל מרימינוב והרב הקדוש רבי רבי בער ממעזריטש לא אמר באמרו כי יום ההלולא שלהם הוא מעין הלולא של רבי שמעון בן יוחאי. (עשר קדושות מערכת ב אות קיא)

זכות יגן עלינו ועל כל ישראל

גם בדרגה הקטנה חזון, הוא כדי שאם יוכח שנבואתו לא התקיימה יוכל להצטדק באמתלא שהיה זה רק חזון ולא דיבור ע"כ יתכן שהשיב הי"ת את הנבואה לאחור.

מה טובו אהליך יעקב משכנתיך ישראל. פירש"י מה טובו אהליך מה טובו אהל שילה ובית עולמים בישובן שמקיבין בהן קרבות לכפר עליהם, משכנתך אף כשהן חרבין לפי שהן משכונ עליהן וחרבנן כפרה על הנפשות שנאמר כלה ה' את חמתו, ובמה כלה ויצת אש בציון, למה פירשו על הכפרה ועל החורבן ולא על עיקר תכליתן שהוא השראת השכינה ושכנתי בתוכם, וי"ל מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבן [סנהדרין קה:] ביקש להזכיר ענין קרבות כפרה הבאים על חטאים וכן חורבנן והכל כדי להזכיר את חטאיהם כדי לעורר עליהם דינים וחורון אף.

כמה פעמים היה אומר הרב הקדוש חידושי תורה ואמר בזה הלשון פתח אליהו' וואס מיר האבין ביים איהם געלעהרנט ויהיה אומר כמה דברים בשם אליהו שלא נמצא בשום מקום. (עשר קדושות מערכת ב אות לט)

סיפר חתנו הרב הקדוש מראזל מורינו הרב יהודא צבי זצ"ל כי בעיניו ראה כתב יד חותנו הקדוש רבינו צבי ששלח פתקא ביד איש אחד על ציון המצויות קודש הקדשים האר"י זכרנו לברכה ועל קבר התנא האלקי הרבי שמעון בר יוחאי זכרנו לברכה וחתם עצמו תלמידך צבי בן הינדא. (עשר קדושות מערכת ב אות קיא)

שמעתי בילדותי מזקני תלמידי חכמים וחסידים דפה"ק אשר מהם היו שהסתופפו עוד בצל הה"ק המקובל המפורסם מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע בעל עטרת צבי, מהידוע אשר הה"ק הנזכר היה פעם אחת חולה מסוכן ל"ע, והיה שוכב בק' לבוב והלכו לרפאותו הדקטורים הגדולים ומומחים המפורסמים בשם, ואחד מהם שהיה מוחזק לכן תורה ויחסן א"ל לה"ק הנ"ל ברמות רוחיה הלא יראה נא רבינו כשבא לפניכם אחד חולה במחלה אנושה ר"ל אתם מייצעים ושולחים אותו אלינו הרופאים הגדולים, וגם כ"ק כשהנכם חולה אתם באים אצלנו לרפאותכם ולבסוף אמרו חז"ל (קידושין פב) אשר גם הטוב שברופאים לגיהנם, והיתכן זה, ונענה הה"ק הנ"ל הנה אמרו חז"ל (שבט דף ל"ב ע"א) לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הביא ראינו והפטר, והנה מי יכול להביא ראינו מוכחת לזכותו לפני מלך הכבוד והנורא יתברך שמו ומי יאמר זכיתי לבי וכו' ומי יצדק לפניו בדיון, ע"כ קוראים את הדאקטער וגם הטוב שבהם הוא ראוי לגיהנם כנ"ל במעשי ובמחשבתו ובדיעותיו, וזהו 'הראיה' שמביאים כשבא הדאקטער הלז והוא הולך בריא אולם בכל טובות בעולם הזה, וזהו הראיה שהחולה הזה צריך בקי' ובודאי להתרפאות לשוב לאיתנו להיות בריא, עכ"ה הקדוש הנ"ל בחכמת צדקתו. (ד"ת ח"ד צב)

פעם אחת חלה רבינו צבי ושלחו אחר הרופא ראפפורט מלובוב, ואמר לו הרב הקדוש אחת אשאל ממך אותה אבקש להגיד לי איזה אבר הוא חולה ואז אדע את החטא שפגמתי באותו אבר ואתקן את הפגם ההוא וממילא אשוב לאיתני' (עשר קדושות מערכת ב אות לט)

אשכבתיה דרבי

פעם אחת ראה רבינו צבי איך הרב הקדוש רבינו מנחם מענדל מרימינוב כפף את אצבעו העבה הנקרא אגודל תחת ארבע אצבעותיו ואז כפף כל איבריו לה, ואמר רבינו צבי הלואי שאזכר לך קודם פטירתו, והנה ביום פטירתו של רבינו צבי ראה אותו אחיו הרב הקדוש רבי משה [מסאמבור] כי כפף אצבעיו הנ"ל תחת ד' אצבעותיו, והתחיל לצעוק ולבכות כי ידע כי עתה יסתלק. (עשר קדושות מערכת ב אות מא)

שמעתי מפי זקני תלמידי חכמים וחסידים הנ"ל מתלמידי

שמעתי בשמו הקדוש שבפרשת בלק לא אמר דברי תורה על השלחן, וראיתי לרב אחד שכתב טעם הדבר לפי שהיה דרכו של זקנינו רבינו צבי זה הקדוש בעת עמקו מחשבותיו הקדושים על השלחן לפרר פירורין, ואמרו עליו רבותינו הקדושים שלאשר היה בו נשמת האי ינוקא שבזוהר פרשת בלק כאשר נשמע כן פעם אחת מפה קדשו, ודרכו של תינוק לפרר (פסחים יב) והנה כי כן הרי בפרשת בלק נזכר כל תורתו של האי ינוקא, לכן שפיר שפרה ליה לשתוק אז דבריו נאמרים אז בשער בת רבים בזוהר הקדוש בפרשה זו. (עשר קדושות מערכת ב אות ל)

שמעתי מפי חסיד אחד ששמע מפי הגאון הצדיק מורינו הרב יהושע הורוויץ זצ"ל אב בית דין קהילת דזיקוב שזקינו הרב הקדוש מראפשיטץ סיפר תמיד, כי הרב הקדוש מורינו הרב רבי צבי הירש היה בילדותו בלובלין בליל פורים, והיה הולך הנה והלום לפני בית הרב הקדוש החוזה זכותו יגן עלינו ועשן מקטרתו בפיו וראה איש ואשה מעוטפים נכנסו אל הבית והתמהמו שם זמן רב, וכאשר ראה אותם יוצאים מן הבית נכנס אל הרב הקדוש החוזה, ואמר לו החוזה אה אשאל וואס ביזט פריהר נישט אריין געקומען עס איז דא גיוועזן מרדכי ואסתר, והרב הקדוש מזידיטשוב עשה עצמו כאלו לא ידע ולא ראה מאומה, ובאמת ראה אותם בבואם ובצאתם. (עשר קדושות מערכת ב אות לט)

ידוע כי אחרי פטירת מרן מלובלין זכרנו צדיק וקדוש לברכה, נתוועדו בעיר קאמארנא הרבה מתלמידיו מגדולי הצדיקים ובראשם רבינו הרב הקדוש מורינו הרב רבי צבי הירש זכרנו לברכה, והרב הקדוש מורינו הרב רבי נפתלי מראפשיטץ זכרנו לברכה, וכאשר התחיל הרב הקדוש ומורינו הרב רבי נפתלי לדבר אנה נקח כעת רבי להסתופף בצלו, נענה רבינו צבי ואמר אליו וואס פעהלט אייך דען ביי אונז, והתחיל לספר ממנו בעצמו מדריגות והשגות ערך שתי שעות וסיים מדריגה האחרונה באמרו להרב הקדוש מורינו הרב נפתלי אייער זיידע דער של"ה הקדוש איז ביי אונז א אפטער גאסט (אורח קבוע) ואחרי הוועד והחבירים נסעו כל אחד ואחד ושאלו עוד הרב רבי צבי והרב רבי נפתלי, ועמד הרב רבי צבי להתפלל מנחה מעוטף ומוכתר בטלית ותפלין כמנהגו, ואחר כך היה הרב הקדוש מורינו הרב נפתלי אצל הגאון הקדוש רבן של בני הגולה מורינו הרב אברהם יהושע העשיל זצוקללה"ה מאפסא וכבר נשמע שם כל הענין מהתפארות של הרב רבי צבי הירש שתי שעות, ונשאל הרב מורינו הרב נפתלי על כל הענין מהרב מאפסא, ונענה לו הרב רבי נפתלי שמעולם לא ראה שפלות הרוח גדול כל כך כמו שראה אצל הרב רבי צבי הירש בעת שחשב המדריגות שלו שתי שעות, וגם כי שמע ממנו בשעת תפלת שמונה עשרה במנחה אשר מימי רבינו אלימלך לא שמע שמונה עשרה כזאת. (עשר קדושות מערכת ב אות לג)

אמר לי הרב אברהם איטינגא ששמע מפי חותנו, כי

'פניו' מאי נפק"מ לן בפניו של אותו רשע, י"ל עפ"י מה שנתבאר אצלנו כמ"פ כי חטא העגל נמשך מפני שור מהשמואל וכן איתא במדרש [שמי' פ"ל ז'] כי יגנוב איש שור או שה' לפי ששור גנבנו ועשינו עגל לפיכך ה' בקר שלמנו תחתיו שמתו תחתיו אבותינו במדבר, ופירש היפה תואר שנסתכלנו במרכבה כשירד ה' לסיני ושמטנו פני שור ובהורן לנו לעשות מסכה כתבנות ע"כ. וז"ש וישת אל המדבר פניו דייקא להזכיר חטא זה.

נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה ונז'. לכאורה כפל דבריו, שומע אמרי אל היינו מחזה שדי יחזה, וי"ל עפ"י מה שכתב זקה"ק בספר בני יששכר ובכ"מ [מאמרי תמוז אב מאמר ב' ט"ז] עה"פ ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים [ישעיה א א], תיבות אשר חזה מיותרים, דהוה ליה למימר חזון ישעיהו בן אמוץ על יהודה וירושלים,

יפוצו מעינותיך חוצה

מהענשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

תורתן של אבות

דברי תורה מרבותינו הקדושים זיע"א

לקראת יומא דהילולא רבא

דרבינו

מהרצ"ה מזידיטשוב

זיע"א

ניתן להשיג במשרדי מכונונו

במחיר מוזל את ספריו הקדושים

הידועים כסגולה לשמירה

עטרת צבי

על הזוה"ק

בית ישראל

על התורה

פרי קודש הילולים

על פרי עץ חיים

סור מרע ועשה טוב

עם הוספות מהרצ"א

כמו כן ניתן לקבל חינם

במקום הנ"ל את ספר

עטרת צבי על משניות

ומכתבי קודש

או בפל. 0527611609

הביאו ברכה

אל בתיכם

ב'האי ע'למא ל'יכא כי היה רוצה לגזול מישראל זה השביל מחמת טעם במשעל, והאריך בזה עכ"ד ושפתים ישק, [וז"ל בספרו 'חומת אריאל' פר' בלק: במשעול הכרמים, כי אמור חז"ל שכר מצוה בהאי ע'למא ליכא, וכתבו המפרשים כי שכר מצוה הוא אור גדול כל כך עד שאין עוה"ז יכול לסבלו, ומברכותיו של אותו רשע ניכר מה היה בלבו לקלם אמר מי מנה עפר יעקב יוכל למנות המצות שעושים בעפר כדאיאת במדרש וכוונתו היה לרעה שהמצות הם רוחניות עד שאינם נכנסין בגדר המניין כי הם למעלה מן הזמן והמנין, וא"כ גם שכתב רב עד שאין עוה"ז יכול לסבלו לכן מהראוי שלא יהיה שכר מצוה בהאי ע'למא, ולכן עמד המלאך במשע"ל הכרמים ר"ת שכר מצוה בהאי ע'למא ליכא, עכ"ל]. (עטרת צבי)

כי מראש צורים אראנו. מהפך קדמא קטן. רמז למה דאיאת בילקוט אני רואה אותם שקדמו לברייתו של עולם, וזה הרמז אני רואה הפוך ממנה שאמרת הנה עם יצא ממצרים כלומר שזה עתה נהיה לעם, והנה הוא להפך אף על פי שהם המעט מכל העמים הם קדמו לברייתו של עולם וכל העולם נברא בשבילם. (תפוחי חיים - טעמי המקרא)

ויבואו קרית חצות. רמז שראה שהם עושים תקון תצות ולא יכול להם, ולהלן כתיב אפס קצחו תראה, היינו הציצית שיש בקצה בגדיהם ולא תועיל מתשבותיך להתטיאם בזנות כי ה' ציציות יצילם כידוע ממעשה דתלמיד אחד (בגמ' מנחות מה). (בני שלשים)

הן עם לבדר ישכון ובגוים לא יתשב. הנה גוי ששבת חייב מיתה דכתיב לא ישבותו ואזהרתן היא מיתתן, וזהו הן עם לבדד ישכון בשבת קודש, ובגוים לא יתחשב באומות העולם נחשב ללאו דבמנוחתו לא ישכנו ערלים. (שם)

כי רב הוא. צ"ב דהא ישראל הם המעט מכל העמים ולמה נתייראו מהם, וי"ל דהנה אמרו חז"ל בזמן שישאל עושין רצונו של מקום אין להם מספר, פי' לענ"ד שאין הכונה שיהיו רבים כ"כ בלי מספר אלא שלאויביהם יהיה נדמה כן שהם עם רב עד אין מספר וע"י זה יכול עליהם מורא ופחד להלחם בישראל, וז"ש כי רב הוא. (תפוחי חיים)

ויהר אף אלוקים כי חולך הוא ויתניב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו ושני נערי עמו. ולהיות חביבים עלי דברי דודים, אכתוב דבר אחד ששמעתי בשם רבינו מו"ה צבי הירש מזידיטשוב זצוקלה"ה בפסוק זה. דפירש"י מלאך של רחמים היה והיה רוצה למנוע מלחטוא שלא יחטא ויאבד. וקשה אם כן למה נאמר 'לשטן לו'. ותיירץ רבינו כי איתא במס' אבות (פ"ה י"ט) תלמידיו של אברהם אבינו עין טובה רוח נמוכה נפש שפלה, תלמידיו של בלעם הרשע עין רעה רוח גבוהה נפש רחבה. ולכן נאמר באברהם אבינו (בראשית כב, ג) ויקח את שני 'נערי' אתו, עין ר'וח נ'פש ר"ת 'נער', כי הכנים הכל אל הקדושה כמו שכתוב אצלו (נחמ"ט, ט, ה) ומצאת את לבבו נאמן לפניך, וגם בבלעם הרשע נאמר ושני 'נערי' עמו, כי הוא היה ההיפך ממש. והנה 'שטן' הוא ר"ת ש'פלה ט'ובה נ'מוכה, וזהו 'לשטן' לו, שהיה המלאך מתכוין להחזירו למוטב, שיהיה לו עין ט'ובה רוח נ'מוכה נפש ש'פלה, וזהו שפירש רש"י מלאך של רחמים היה והיה רוצה למנוע מלחטוא, עד כאן שמעתי ודברי פי חכם חן (אמרי יוסף)

ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים. הא דקרי ליה במשעול ולא 'בשביל' שמעתי דבר נחמד מפי ידידי הרב החסיד המקובל האמתי כבוד מוה' ארי' ליבוש האבד"ק לאנציט יאריך השם ימיו ושנותיו בטוב ובשיבה טובה, כי במשע"ל ר"ת ש'כר מ'צוה

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן וצוק"ל

מנהגי ליל שבת קודש אצל רבינו מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע

[מספר מנהגי זידיטשוב]

השכבינו וכו' עד והושיענו מהרה למען שמך, ופרוס וכו' וסיים הפורש סוכת שלום וכו' אמן.
ח. קודם עלינו לא אמר ברכו.
ט. שלום עליכם מלאכי השרת וכו' ובשאר החרוזים לא אמר מלאכי השרת רק מלאכי השלום.
י. הכוס של קידוש לא היה מלא עד גדותיו משום עיטור.
יא. דגים נטל ביד ימינו.
יב. אחר שני מאכלים זימר כל מקדש, מנוחה ושמחה, ולפעמים גם מה ידידות תנו שבח או אז ביום השביעי וכו'.

א. כשחל עיו"ט בע"ש לא אמר הודו אלא התחיל וידבר.
ב. תפילת המנוחה ע"ש בחזרה בנחת ובמתן ולא במהירות.
ג. לכו נרננה היה מסיים 'אם יבואו אל מנוחת'.
ד. מזמור לדוד הבו לה' וגו' אמר פסוק בפסוק חזן וקהל.
ה. לא אמר אנא בכח וכו'.
ו. הקדיש שקודם כגונא אמר בעצמו ולא היתום.
ז. בברכת השכבינו לא אמר והגן בעדינו וכו' רק

ברכת מזל טוב

לב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל הולדת נינו בן נכדו הר"ר יוסף דוד לנציציקי הי"ו
חתן חרב"נ מו"ה מרדכי דוד שפיצר שליט"א
בית שמש

יה"ר שיזכו אביו ואמו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו
לגדל לתורה וחופה ולמעש"ט וירוו ממנו רוב נחת דקדושה אבי"ר